

Warszawa, 24. 09. 2013 r.

Informacja sygnałna

WYNIKI BADAŃ GUS

**PRZEDWYNIKOWY SZACUNEK GŁÓWNYCH
ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH ¹⁾ w 2013 R.**

Rezultaty szacunku przedwynikowego produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2013 r. przedstawiają się następująco:

- zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 24,1 mln t, tj. o 1,3% mniej od zbiorów ubiegłorocznych i o 3,4% mniej od średniej z lat 2006-2010;
- zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na 2,6 mln t, tj. o 36,8% więcej od zbiorów ubiegłorocznych i o 20,3% więcej od średnich zbiorów z lat 2006-2010;
- zbiory ziemniaków ocenia się na 5,7 mln t, tj. o 36,5% mniej od zbiorów uzyskanych w 2012 r. i o 41,9% mniej od średnich zbiorów z lat 2006-2010;
- zbiory buraków cukrowych szacuje się na 10,3 mln t, tj. o 16,8% mniej od ubiegłorocznych i o 4,3% mniej od średnich zbiorów z lat 2006-2010;
- zbiory warzyw gruntowych ocenia się na blisko 4,3 mln t, tj. o 5,9% mniej w porównaniu do produkcji z 2012 r. i o 6,2% mniej od średnich zbiorów z lat 2006-2010;
- zbiory owoców z drzew szacuje się na niespełna 3,4 mln t, tj. o 2,6% więcej niż w roku ubiegłym i o 34,1% więcej od średniej z lat 2006-2010;
- zbiory owoców jagodowych szacuje się na niespełna 0,6 mln t, tj. o 3,3% więcej od produkcji uzyskanej w roku 2012 i o 12,4% więcej od średniej produkcji z lat 2006-2010.

¹⁾ Informacja zawiera wyniki drugiego w br. tzw. przedwynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, II pokosu traw łąkowych, warzyw i owoców, opracowane na podstawie: wstępnych wyników badania struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonego w ok. 200 tys. gospodarstw indywidualnych, reprezentacyjnego badania plonów zbóż oraz rzepaku i rzepiku w ok. 15 tys. gospodarstw indywidualnych, szacunków rzeczoznawców terenowych GUS i sprawozdawczości z gospodarstw rolnych osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, ekspertyz rzeczoznawców terenowych i centralnych GUS, a także wartości wskaźnika zieleni opracowanego w Instytucie Geodezji i Kartografii.

Opracowanie:

Departament Rolnictwa

Kontakt w sprawach merytorycznych: D.Miziołek, tel. 22 608 -33 -79 , S. Niszczoła tel. 22 608-33-53;
e-mail: d.miziolek@stat.gov.pl, s.niszczoła@stat.gov.pl

Rozpowszechnianie:

Rzecznik Prasowy Prezesa GUS: tel. 22 608-34-75, fax 22 608-38-68,

e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Pokój prasowy w holu głównym (do bezpośredniego odbioru materiałów prasowych) czynny w dniach publikowania o godz. 14:00

Internet: www.stat.gov.pl

Niekorzystny wpływ na kształtowanie się produkcji roślinnej w bieżącym roku miały przede wszystkim:

- przedłużająca się zima uniemożliwiła terminowe rozpoczęcie wiosennych prac polowych oraz spowodowała znaczne opóźnienie siewów zbóż jarych,
- bardzo późne ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Ruszenie wegetacji nastąpiło dopiero w drugiej dekadzie kwietnia i było opóźnione w porównaniu do terminów średnich wieloletnich o około 3 tygodnie,
- intensywne opady deszczu występujące w maju i czerwcu spowodowały rejonami podtopienia i zalania pól oraz gnicie sadzeniaków na plantacjach ziemniaczanych,
- lokalnie występujące ekstremalne warunki atmosferyczne, tj. burze i nawałnice połączone z opadami gradu i silnym wiatrem. W wielu gospodarstwach rolnych odnotowano straty w uprawach rolnych i ogrodniczych oraz na trwałych użytkach zielonych,
- mniejsza ilość stosowanych przez rolników zabiegów agrotechnicznych i uprawek pielęgnacyjnych (brak możliwości wjazdu na nasiąknięte wodą pola) oraz małe wykorzystanie kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego,
- ograniczony wpływ środków ochrony roślin i herbicydów spowodowany niekorzystnymi warunkami meteorologicznymi (nawracającymi deszczami),
- zwiększone zagrożenie porażenia roślin chorobami grzybowymi spowodowane wysoką temperaturą powietrza, dużą wilgotnością oraz brakiem możliwości terminowego wykonania zabiegów ochronnych,
- brak opadów w II połowie lipca i w sierpniu niekorzystnie wpłynął na wzrost bulw ziemniaków i korzeni roślin okopowych.

Korzystnie natomiast wpłynęły:

- dobre wyrośnięcie i rozkrzewienie zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego w końcowej fazie wzrostu jesienią 2012 r.,
- korzystne warunki zimowania zarówno zbóż ozimych jak i rzepaku ozimego – niewielkie straty zimowe i wiosenne (zaorano około 0,6% powierzchni zasianej zbóż ozimych i około 1,2% powierzchni zasianej rzepaku ozimego),
- na ogół dobry stan ozimin po zimie,
- znacznie wyższy areal zasiewów kukurydzy na ziarno w porównaniu do roku ubiegłego,
- znacznie wyższy niż w ubiegłym roku areal uprawy zbóż ozimych posiadających wyższy

potencjał plonotwórczy,

- korzystne warunki pogodowe w okresie przeprowadzania zniw rzepaku i zbóż od połowy lipca do połowy sierpnia,
- poprawa uwilgotnienia gleby w końcu sierpnia i we wrześniu korzystnie wpłynęła na stan plantacji upraw okopowych i trwałych użytków zielonych.

Warunki agrometeorologiczne w okresie wegetacji roślin pod zbiory w 2013 roku charakteryzuje poniższa tabela:

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2012 r. do lata 2013 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie	mm	% normy ^{a)}
JESIEN ^{b)} 2012				
Wrzesień	14,3	1,3	42,4	74,2
Październik	8,3	-0,02	59,1	132,5
Listopad	5,5	2,5	40,3	96,5
ZIMA ^{b)} 2012/2013				
Grudzień	-2,2	-2,1	28,7	69,0
Styczeń	-2,8	-1,1	55,8	178,4
Luty	-0,6	0,2	31,8	119,0
WIOSNA ^{b)} 2013				
Marzec	-1,8	-4,5	38,6	114,3
Kwiecień	7,9	0,4	31,3	80,5
Maj	14,3	1,4	94,4	166,9
LATO ^{b)} 2013				
Czerwiec	17,3	1,5	115,3	148,8
Lipiec	19,1	1,6	53,6	65,7
Sierpień	18,6	1,3	43,6	65,6

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b) średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Zboża

Siewy zbóż ozimych przeprowadzano na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Do połowy października zakończono rozpoczęte we wrześniu siewy żyta i pszenżyta, a do końca drugiej dekady miesiąca pszenicy ozimej. Dobre warunki termiczne oraz dobre warunki wilgotnościowe gleby w październiku sprzyjały wschodom, wzrostowi

i rozwojowi ozimin. Oziminy wysiane w październiku stopniowo wschodziły, a te wysiane we wrześniu pod koniec października zaczęły się krzewić.

Utrzymująca się w listopadzie wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Występujące w ciągu miesiąca okresy z wahaniami dobowej temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu roślin.

Na początku grudnia znaczne ochłodzenie spowodowało zahamowanie procesów życiowych roślin. Rośliny w końcowej fazie jesiennego wzrostu były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione, a przed wejściem w okres zimowego spoczynku odpowiednio zahartowane. Przebieg pogody w grudniu, styczniu, lutym i marcu nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących upraw, choć okresowo występowały duże spadki temperatury powietrza. Notowane w grudniu spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu dochodzące do -25°C , w styczniu do -30°C , a w lutym i marcu do -15°C dzięki zalegającej dość grubej pokrywie śnieżnej, nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na wysokości węzła krzewienia roślin.

W marcu i w pierwszej dekadzie kwietnia na obszarze całego kraju nadal zalegała pokrywa śnieżna i trwała zimowa przerwa w wegetacji. Ruszenie wegetacji roślin ozimych nastąpiło dopiero na początku drugiej dekady kwietnia i było opóźnione w porównaniu do terminów średnich wieloletnich o około 3 tygodnie.

W drugiej dekadzie kwietnia w wielu rejonach kraju przystąpiono do siewów zbóż jarych, a w trzeciej dekadzie miesiąca rozpoczęto siew kukurydzy uprawianej na zielonkę i na ziarno. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin. Występujące w pierwszej i drugiej dekadzie maja ciepłe dni przyczyniły się do znacznego przyspieszenia tempa wzrostu i rozwoju roślin. W wyniku napływu mas chłodnego powietrza w trzeciej dekadzie miesiąca, tempo wzrostu i rozwoju roślin uległo przejściowemu spowolnieniu. Notowane wówczas obfite, miejscami ulewne deszcze, również o charakterze burzowym wpłynęły niekorzystnie na tempo wzrostu i rozwoju roślin. W wielu rejonach kraju opady deszczu spowodowały podtopienia i nadmierne uwilgotnienie gleby. W pierwszej dekadzie maja kończono siewy zbóż jarych oraz kukurydzy uprawianej na ziarno i zielonkę. Stopniowo w całym kraju pojawiały się wschody tych roślin. Żyto, pszenżyto i pszenica ozima w drugiej i trzeciej dekadzie maja rozpoczęły kłoszenie. Pod koniec miesiąca na przeważającym obszarze kraju obserwowano kwitnienie żyta i pszenżyta. W ciągu miesiąca pszenica jara, jęczmień jary i owies wchodziły w fazę strzelania w źdźbło, a lokalnie pod koniec maja rozpoczęło się kłoszenie tych zbóż.

Zwiększone w tym czasie potrzeby wodne zbóż jarych i ozimych na obszarze całego kraju były w pełni zaspokojone.

Występujące w czerwcu ulewne deszcze połączone z burzami i silnym wiatrem oraz gradobicia w wielu rejonach kraju spowodowały nadmierne uwilgotnienie gleby i podtopienia pól. Na polach nieobjętych niekorzystnymi warunkami pogodowymi wysoka temperatura powietrza w ciągu miesiąca sprzyjała rozwojowi i dojrzewaniu upraw.

W pierwszej połowie czerwca obserwowano kwitnienie żyta i pszenżyta ozimego, a pod koniec miesiąca pszenicy ozimej. Na przełomie drugiej i trzeciej dekady miesiąca żyto i pszenżyto ozime weszły w fazę dojrzewania, a pod koniec czerwca w fazę tę weszła pszenica ozima. W pierwszej i drugiej dekadzie czerwca trwało kłoszenie zbóż jarych, a w trzeciej dekadzie miesiąca rozpoczęło się kwitnienie pszenicy jarej, jęczmienia jarego i owsa. Duże zapotrzebowanie na wodę roślin w tej fazie rozwoju na obszarze całego kraju było w pełni zaspokojone. W lipcu w całym kraju trwało dojrzewanie zbóż ozimych i jarych w sprzyjających na ogół warunkach pogodowych.

W bieżącym roku w trzeciej dekadzie lipca rozpoczęto żniwa zbóż ozimych i jarych. Żniwa prowadzono w sprzyjających warunkach pogodowych, a zebrane ziarno zbóż było suche i dobrej jakości. Pomimo dużego spiętrzenia prac żniwnych (równocześnie przeprowadzano zbiór rzepaku oraz zbóż ozimych i jarych), żniwa przebiegały sprawnie i pod koniec sierpnia zostały zakończone.

Według rezultatów szacunku przedwzrostkowego szacuje się, że **powierzchnia uprawy zbóż ogółem** (zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno, gryką, prosem i pozostałymi zbożowymi) wyniosła około 7,5 mln ha i była mniejsza od ubiegłorocznej o 3,2% i mniejsza o 10,3% od średniej powierzchni z lat 2006-2010.

Plony zbóż ogółem oszacowano na 37,7 dt/ha tj. o 1,9% wyżej niż w 2012 r. i o 17,1% wyżej w porównaniu do średniej z lat 2006-2010.

Zbiory zbóż ogółem szacuje się na około 28,1 mln t, tj. o 1,4% niżej w porównaniu do ubiegłorocznych i o 5,3% wyżej w porównaniu do średniej z lat 2006-2010.

Szacuje się, że **powierzchnia uprawy kukurydzy** przewidzianej do zbioru na ziarno wynosi ok. 613,0 tys. ha, tj. o 12,7% więcej niż w roku ubiegłym i o 105,7% więcej niż średnia z lat 2006-2010.

Plony kukurydzy uprawianej na ziarno szacuje się na 63,7 dt/ha, tj. o 13,3% mniej niż w roku ubiegłym, natomiast o 11,4% więcej od średniego plonu z lat 2006-2010, a **zbiory** na 3,9 mln t, tj. o 2,3% mniej niż w 2012 r. i o 129,0% więcej niż średnia z lat 2006-2010.

Powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na ponad 6,7 mln ha, tj. o 4,6% mniej od zasiewów ubiegłorocznych i o 15,0% mniej od średniej powierzchni zasiewów z pięciolatki 2006-2010, w tym:

- pszenicy ogółem na ponad 2,1 mln ha, tj. o ok. 3% więcej od ubiegłorocznych,
- żyta na około 1,2 mln ha, tj. o ok. 11% więcej od ubiegłorocznych,
- jęczmienia ogółem na ponad 0,8 mln ha, tj. o ok. 30% mniej od ubiegłorocznych,
- owsa na ponad 0,4 mln ha, tj. o ok. 16% mniej od ubiegłorocznych,
- pszenżyta ogółem na blisko 1,2 mln ha, tj. o ok. 19% więcej od ubiegłorocznych,
- mieszanek zbożowych ogółem na ponad 1,0 mln ha, tj. o ok. 21% mniej od ubiegłorocznych.

Tabl. 2. Powierzchnia, plony i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

Wyszczególnienie	2006-2010 a)	2012	2013 b)	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
Powierzchnia w mln ha	7,9	7,1	6,7	95,4
Plony z 1 ha w dt	31,4	34,6	35,8	103,5
Zbiory w tys. t	24923,4	24412,6	24086,5	98,7

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwzrostowy.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi udział powierzchni zbóż ozimych wynosi 65,9%, a udział powierzchni zbóż jarych to 34,1%. W porównaniu do roku ubiegłego udział powierzchni zbóż ozimych zwiększył się o 16,7 punktu procentowego, natomiast o tyle samo zmniejszył się udział zasiewów zbóż jarych. Tak znaczna zmiana struktury zasiewów była wynikiem przede wszystkim dobrego przezimowania (niewielkich strat zimowych i wiosennych) zbóż ozimych.

Szacuje się, że **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** wyniosą 35,8 dt/ha, tj. o 3,5% więcej niż w 2012 r., i o 14,0% więcej w porównaniu do średniej z lat 2006-2010.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ocenia się na blisko 24,1 mln t, tj. o 1,3% mniej od ubiegłorocznych i o 3,4% mniej od średnich zbiorów z lat 2006-2010.

Plony zbóż podstawowych ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi oceniono na 38,2 dt/ha, tj. o 2,2 dt/ha (o 6,1%) więcej od ubiegłorocznych i o 3,9 dt/ha (11,4%) więcej od średnich plonów z lat 2006-2010.

Plony poszczególnych gatunków zbóż ozimych przedstawia poniższa tabela:

Tabl. 3. Plony zbóż ozimych

Wyszczególnienie	2006-2010 a)	2012	2013 b)	
	z 1 ha w dt			2012=100
Pszenica	41,4	43,3	45,2	104,4
Żyto	24,3	27,7	28,4	102,5
Jęczmień	39,2	38,5	40,6	105,5
Pszenżyto	33,5	34,2	36,8	107,6
Mieszanki zbożowe	29,9	31,3	33,0	105,4

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwynikowy.

Zbiory zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi wyszacowano na około 17,0 mln t, w tym:

- pszenicy na 8467,2 tys. t, tj. o 42,3% więcej niż w roku ubiegłym,
- żyta na 3291,0 tys. t, tj. o 13,9% więcej niż w roku ubiegłym,
- jęczmienia na 867,4 tys. t, tj. o 48,1% więcej niż w roku ubiegłym,
- pszenżyta na 3877,5 tys. t, tj. o 38,1% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- mieszanek zbożowych na 484,6 tys. t, tj. o 76,5% więcej niż w 2012 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi oceniono na 30,9 dt/ha, tj. o 2,3 dt/ha (o 6,9%) mniej od ubiegłorocznych i o 3,5 dt/ha (12,8%) więcej od średnich plonów z lat 2006-2010.

Plony poszczególnych gatunków zbóż jarych przedstawia poniższa tabela:

Tabl. 4. Plony zbóż jarych

Wyszczególnienie	2006-2010 a)	2012	2013 b)	
	z 1 ha w dt			2012=100
Pszenica	30,1	37,7	34,4	91,2
Jęczmień	29,8	35,6	34,0	95,5
Owies	24,1	28,6	27,5	96,2
Pszenżyto	26,1	31,5	30,9	98,1
Mieszanki zbożowe	26,5	30,6	29,5	96,4

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwynikowy.

Zbiory zbóż podstawowych jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi

wyszacowano na około 7,1 mln t, w tym:

- pszenicy na 913,6 tys. t, tj. o 65,6% mniej niż w roku ubiegłym,
- jęczmienia na 2050,7 tys. t, tj. o 42,9% mniej niż zbiory ubiegłoroczne,
- owsa na 1192,8 tys. t, tj. o 18,7% mniej niż w roku ubiegłym,
- pszenżyta na 385,4 tys. t, tj. o 28,8% mniej,
- mieszanek zbożowych na 2556,3 tys. t, tj. o 29,9% mniej niż w 2012 r.

Rzepak i rzepik

Siewy rzepaku ozimego pod zbiory 2013 r. rozpoczęto w drugiej dekadzie sierpnia, powszechnie prowadzono w trzeciej dekadzie tego miesiąca, a zakończono na początku września. Warunki wilgotnościowe gleby w sierpniu sprzyjały prowadzeniu siewów, jednak niedobór opadów deszczu występujący we wrześniu nieznacznie hamował kiełkowanie i wzrost roślin. Znaczna poprawa warunków wilgotnościowych gleby w październiku miała korzystny wpływ na wzrost i rozwój roślin rzepaku. Rzepak ozimy jesienią 2012 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku był dobrze wyrosnięty i rozkrzewiony. W okresie od grudnia do końca marca warunki pogodowe nie stwarzały większych zagrożeń dla tej uprawy. Występujące okresowo w miesiącach zimowych duże spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu dochodzące nawet do -30°C , nie spowodowały wymarznienia roślin, ponieważ plantacje rzepaku były chronione grubą pokrywą śnieżną. Ruszenie wegetacji rzepaku nastąpiło lokalnie na początku drugiej dekady kwietnia, a na obszarze całego kraju dopiero w połowie miesiąca i było opóźnione w porównaniu do roku ubiegłego o około 3 tygodnie. Wegetacja roślin w maju i czerwcu przebiegała na ogół bez większych zakłóceń. Kwitnienie rzepaku ozimego, a także jarego było obfite i długie, jednak zmienna pogoda nie zawsze sprzyjała zapyłaniu i dobremu wiązaniu łuszczyń. Występujące w tamtym czasie opady deszczu przyczyniły się do dobrego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby, z wyłączeniem rejonów gdzie burze w połączeniu z ulewnym deszczem doprowadziły do nadmiaru wilgoci w glebie.

Żniwa rzepaku rozpoczęto pod koniec pierwszej dekady lipca, a zakończono w połowie sierpnia. Przebiegały one na ogół bez zakłóceń, podczas suchej i słonecznej pogody.

Ocenia się, że **powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku** ogółem wzrosła w porównaniu do ubiegłorocznej o ok. 202,6 tys. ha (o 28,1%) i wynosiła 922,9 tys. ha.

Plony rzepaku i rzepiku ocenia się na 27,7 dt/ha, tj. o 1,8 dt/ha (o 6,9%) więcej od uzyskanych w 2012 r.

Zbiory rzepaku i rzepiku szacuje się na około 2,6 mln t, tj. o 36,8% więcej niż w roku ubiegłym.

Do dużego wzrostu powierzchni zasiewów przyczynił się głównie rosnący popyt na olej rzepakowy ze strony krajowego i europejskiego sektora biopaliw. Dynamicznie rosnący popyt na rzepak i rzepik dla sektora biopaliw powinien gwarantować wysoką opłacalność jego produkcji, w tym również względem zbóż.

Tabl. 5. Powierzchnia, plony i zbiory rzepaku i rzepiku

Wyszczególnienie	2006-2010 a)	2012	2013 b)	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
Powierzchnia w mln ha	0,8	0,7	0,9	128,1
Plony z 1 ha w dt	26,9	25,9	27,7	106,9
Zbiory w tys. t	2122,5	1865,6	2552,9	136,8

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwzrostowy.

Ziemniaki

Sezon wegetacji 2013 roku był niezbyt korzystny dla uprawy ziemniaka. Przedłużająca się aż do połowy kwietnia zima uniemożliwiła wcześniejsze sadzenie ziemniaków na wczesny zbiór. Sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór rozpoczęło się rejonami w drugiej dekadzie kwietnia, natomiast większość plantacji zostało zasadzonych w trzeciej dekadzie kwietnia i w pierwszej dekadzie maja. Opóźnienie sadzenia ziemniaków przeznaczonych na jesienny zbiór było nieznaczne i wynosiło około 1 tygodnia. Ciepła, słoneczna pogoda oraz dobre uwilgotnienie gleby w pierwszej i drugiej dekadzie maja sprzyjało rozwojowi kielków i wschodom roślin.

Pod koniec maja oraz w czerwcu obserwowano szereg zjawisk atmosferycznych mających niekorzystny wpływ na stan plantacji ziemniaków. Częste opady deszczu, rejonami ulewy również o charakterze burzowym oraz gradobicia, doprowadziły do nadmiaru wilgoci w glebie oraz tworzenia się na polach zastoisk wody. Takie warunki pogodowe spowodowały lokalnie (głównie w centralnej oraz południowo-zachodniej części kraju) częściowe zniszczenie plantacji oraz uniemożliwiły na mocniejszych glebach prawidłowe wschody ziemniaków. Obfite opady spowodowały również utrudnienia we właściwej pielęgnacji plantacji roślin okopowych, a także brak możliwości zastosowania właściwej ochrony przed chorobami i szkodnikami.

Na plantacjach nieobjętych czerwcowymi ulewami, warunki pogodowe sprzyjały uprawom ziemniaka. Wysokie temperatury powietrza oraz dobre uwilgotnienie gleby w pierwszej połowie lipca sprzyjały zawiązywaniu bulw oraz wzrostowi i rozwojowi roślin.

W drugiej połowie lipca i w sierpniu wystąpił brak opadów i rejonami bardzo wysokie temperatury powietrza, co dla roślin ziemniaka było bardzo niekorzystne. Słabo wykształcony przez rośliny system korzeniowy w okresie większego uwilgotnienia gleby był powodem nadmiernej reakcji roślin na stres suszy. W okresie lipca i sierpnia przypada największa kumulacja przyrostu plonów ziemniaka. Niekorzystne warunki atmosferyczne spowodowały redukcję plonowania wielu odmian. W końcu sierpnia i we wrześniu warunki wegetacji ziemniaka poprawiły się, co sprzyja plonowaniu odmian późniejszych.

Ocenia się, że **powierzchnia uprawy ziemniaków** (bez powierzchni w ogrodach przydomowych) wynosi około 270 tys. ha.

Szacuje się, że **plony ziemniaków** wyniosą 214 dt/ha.

Zbiory ziemniaków ze względu na zmniejszenie areалу uprawy i niższe od ubiegłorocznych plony wyniosą jedynie 5743,5 tys. t.

Buraki cukrowe

Z uwagi na długą zimę, do siewów buraków cukrowych przystąpiono w bieżącym roku z opóźnieniem. Rozpoczęte pod koniec drugiej dekady kwietnia siewy buraków cukrowych powszechnie prowadzono w trzeciej dekadzie kwietnia, a zakończono w pierwszej dekadzie maja. Intensywne majowe opady deszczu powodowały zwłaszcza na glebach ciężkich zaskorupianie powierzchniowych warstw gleby. Z tego powodu wschody buraków cukrowych były nierównomiernie. Występujące na przełomie maja i czerwca ulewne deszcze i burze, rejonami spowodowały podtopienia lub częściowe zalania plantacji, a lokalne gradobicia uszkodziły rośliny buraków cukrowych na niektórych plantacjach. W wyniku intensywnych opadów deszczu, w wielu rejonach kraju utrudnione było chemiczne zwalczanie chwastów, zastosowanie prawidłowego nawożenia i ochrona roślin przed chorobami. W wielu rejonach kraju pojawiły się objawy bakteryjnej plamistości. Chorobie tej sprzyja chłodna i wilgotna pogoda, szczególnie gdy opady są gwałtowne, a dodatkowo grad uszkadza blaszki liściowe.

W lipcu i sierpniu pogoda również nie sprzyjała dynamicznemu wzrostowi masy korzeni buraków cukrowych. Wysokie temperatury powietrza i brak opadów spowodowały w wielu rejonach kraju podsychanie liści, zahamowanie wzrostu i rozwoju roślin, a na polach

pojawiły się chwasty. Mimo tak zmieniających się warunków atmosferycznych plantacje buraków cukrowych obecnie są w dobrej kondycji. Obsadę roślin szacuje się na 85 – 95 tys. na 1 ha powierzchni. Poprawa stanu uwilgotnienia we wrześniu może jeszcze spowodować odbudowę masy liści i korzeni, jednak kosztem spadku polaryzacji.

Szacuje się, że **powierzchnia uprawy buraków cukrowych** w bieżącym roku wynosi ok. 194,1 tys. ha i jest o 17,9 tys. ha, tj. o 8,4% mniejsza od ubiegłorocznej.

Szacuje się, że **plony buraków cukrowych** będą niższe od ubiegłorocznych o 53 dt/ha, tj. o 9,1% i wyniosą 529 dt/ha, a zbiory oszacowano na 10276,0 tys. t, tj. o 2073,6 tys. t (o 16,8%) mniej od zbiorów ubiegłorocznych.

Tabl. 6. Produkcja buraków cukrowych

Wyszczególnienie	2006-2010 a)	2012	2013 b)	
	w liczbach bezwzględnych			2012=100
Powierzchnia w tys. ha	220,7	212,0	194,1	91,6
Plony z 1 ha w dt	487	582	529	90,9
Zbiory w tys. t	10738,7	12349,5	10276,0	83,2

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwzrostowy.

Siano łąkowe

Przedłużająca się zima nie spowodowała szkód na trwałych użytkach zielonych. Ich stan po zimie był dobry. Wiosenna wegetacja roślin rozpoczęła się później ale przebiegała bez zakłóceń. Dobrze rozkrzewione trawy z końcem kwietnia weszły w fazę strzelania w źdźbło, a częste majowe opady deszczu sprzyjały bujnemu i dynamicznemu wzrostowi roślinności łąkowej. Do zbioru pierwszego pokosu siana łąkowego przystąpiono miejscami w trzeciej dekadzie maja, jednak występujące na przełomie maja i czerwca intensywne i ulewne deszcze spowodowały, że sprzęt pierwszego pokosu siana przeciągnął się aż do pierwszej dekady lipca. Nadmierne uwilgotnienie kompleksów łąkowych i często obserwowany brak dostępu do nich spowodowany nieprzejezdnymi, rozmokłymi drogami dojazdowymi utrudniały lub uniemożliwiały terminowe prowadzenie sianokosów. Przerośnięta ruń łąkowa wylegała, podgniwała i pleśniała, co miało niekorzystny wpływ na jakość - znaczne pogorszenie wartości paszowej siana. Z łąk koszonych w późniejszym terminie zbierane siano było słabej jakości z powodu zwłóknienia i małej zawartości białka. Deszczowa pogoda utrudniała dosuszanie siana, dobre były natomiast warunki odrostu roślinności na trwałych użytkach zielonych.

Po okresie intensywnych opadów deszczu nastąpił okres utrzymujących się prawie miesiąc niekorzystnych dla roślinności łąkowej warunków agrometeorologicznych. Mała ilość opadów, zwłaszcza w centralnej i wschodniej części kraju oraz bardzo wysokie temperatury powietrza nie sprzyjały odrostowi runi. Na te niekorzystne warunki meteorologiczne nałożyło się dodatkowo opóźnienie sprzętu I pokosu traw. Sprzęt mocno przestarzałej runi powodował, że jej odrost był powolny. Poziom nawożenia łąk pod II pokos, podobnie jak w latach ubiegłych był niski. Jego brak lub sporadyczne nawożenie wynikało głównie z faktu ewentualnie niskiej efektywności zabiegu przy występującym słabszym uwilgotnieniu gleby. Zakłócenia w przyrastaniu biomasy II pokosu skutkowały lokalnie opóźnieniem terminu jego sprzętu. Rejonami obserwowano również, że drugi pokos na znacznych powierzchniach łąk trwałych wypasano, ze względu na słabe odrastanie runi na pastwiskach.

W związku z niezbyt korzystnymi warunkami atmosferycznymi dla odrostu runi pod II pokos, można spodziewać się zwiększenia powierzchni łąk dwukośnych (pólintensywnych).

Plony II pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na 16,7 dt/ha, natomiast zbiory z łąk trwałych wyniosły w przeliczeniu na siano około 4,2 mln t.

Warzywa gruntowe

Siewy warzyw gruntowych na przeważającym obszarze kraju rozpoczęły się znacznie później niż w latach przeciętnych, ze względu na wyjątkowo długą zimę i zalegającą jeszcze na początku kwietnia pokrywą śnieżną, a później nadmiar wody pochodzącej z topniejącego śniegu. W związku z tym wystąpiła nawet konieczność rezygnacji z uprawy części wczesnych odmian warzyw. Pomimo opóźnienia siewów, początkowo na ogół wegetacja warzyw gruntowych przebiegała bez zakłóceń, warunki atmosferyczne w większości rejonów sprzyjały wschodom i wzrostowi roślin. Jednak w czerwcu nadmierne opady deszczu, szczególnie w rejonach Polski centralnej i północno-wschodniej, wpłynęły niekorzystnie na dalszą wegetację oraz prowadzenie zabiegów agrotechnicznych. Część upraw warzyw została stracona z powodu występujących na plantacjach podtopień oraz wypłukiwania roślin. W wielu rejonach wystąpiły uszkodzenia upraw spowodowane silnym gradobiciem. Na początku lipca odnotowano poprawę warunków, jednak już w sierpniu wystąpił brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie. Warunki wilgotnościowe poprawiły się we wrześniu,

lecz wcześniejszy brak opadów wpłynął niekorzystnie na plonowanie warzyw gruntowych. Przewidywane bardzo dobre plonowanie warzyw odmian późniejszych, zostało w związku z tym ograniczone.

Ocenia się, że łączna produkcja warzyw gruntowych w 2013 r. wyniesie ponad 4,3 mln ton i w porównaniu do roku ubiegłego będzie niższa o 5,9% i o 6,2% niższa od średniej produkcji z lat 2006 - 2010. Przewiduje się, że zbiory wszystkich podstawowych gatunków warzyw gruntowych, z wyjątkiem pomidorów, będą niższe od uzyskanych w roku ubiegłym. Będzie to przede wszystkim wynikiem niższego plonowania większości gatunków, a także ograniczeniem areалу uprawy wczesnych odmian warzyw (spowodowanym znacznym opóźnieniem siewów i czerwcowymi podtopieniami pól).

Tabl. 7. Zbiory warzyw gruntowych

Wyszczególnienie	2006 - 2010 ^{a)}	2012	2013 ^{b)}	
	w tys. t			2012=100
Ogółem	4565	4553	4284	94,1
kapusta	1195	1140	1045	91,6
kalafior	220	246	220	89,4
cebula	649	642	611	95,1
marchew jadalna	853	835	776	92,9
buraki ćwikłowe	336	345	330	95,6
ogórki	269	283	272	96,4
pomidory	254	261	271	103,8
pozostałe ^{c)}	787	801	759	94,8

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwzrostowy. c) Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.

Owoce z drzew

Przezimowanie drzew owocowych w okresie zimy 2012/2013 było na ogół dobre. Pomimo marcowych mrozów, które wystąpiły po okresie dość wysokich temperatur i rozhartowaniu się drzew, w skali całego kraju nie odnotowano znaczących uszkodzeń. Straty mrozowe zanotowano jedynie na niektórych niżej położonych plantacjach oraz gatunków drzew bardziej wrażliwych na mróz. Mimo znacznie opóźnionej wegetacji wiosną, drzewa owocowe kwitły przeważnie obficie, a kwitnienie na ogół przebiegało w sprzyjających, stabilnych warunkach pogodowych.

Warunki do zapylenia były wyjątkowo korzystne i zawiązywanie owoców na ogół dobre (pomimo zdecydowanie mniejszej ilości pszczół). Wiosennych przymrozków w zasadzie nie odnotowano. Czerwcowy opad nie wpłynął ujemnie na plonowanie owoców z drzew - ilość pozostałych zawiązków była na ogół wystarczająca. Na przeważającym obszarze kraju warunki dla wzrostu owoców kształtowały się początkowo korzystnie, a jedynie lokalnie plantacje drzew owocowych zostały uszkodzone przez silne gradobicia i ulewne deszcze. Na wielu plantacjach zaobserwowano jednak nasilenie chorób grzybowych. Warunki agrometeorologiczne w lipcu sprzyjały dorastaniu owoców, lecz w już sierpniu zanotowano brak dostatecznej wilgoci w glebie. Długotrwały brak opadów deszczu zahamował nieco wzrost owoców, jednak poprawa warunków wilgotnościowych we wrześniu, pozwala przewidywać mimo wszystko dobre plonowanie i wysokie zbiory jabłek, gruszek oraz śliwek (nawet wyższe niż prognozowane we wstępnym szacunku).

Tabl. 8. Zbiory owoców z drzew

Wyszczególnienie	2006 - 2010 ^{a)}	2012	2013 ^{b)}	
	w tys. t			2012=100
Ogółem	2515	3286	3371	102,6
jabłonie	2136	2877	2925	101,6
grusze	58	65	75	116,4
śliwy	93	102	107	104,7
wiśnie	168	175	186	105,9
czereśnie	38	41	51	125,3
pozostałe ^{c)}	21	25	27	107,6

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwynikowy. c) Morele, brzoskwinie, orzechy włoskie.

Według przedwynikowego szacunku zbiory owoców z drzew w bieżącym roku będą bardzo wysokie – o 2,6% wyższe od wysokich zbiorów uzyskanych w roku 2012 i wyniosą blisko 3,4 mln t. Tegoroczną produkcję owoców z drzew ocenia się na poziomie znacznie wyższym od średniej z lat 2006 – 2010 (o ponad 34%). Przewiduje się, że wyższa od ubiegłorocznej będzie produkcja wszystkich gatunków owoców z drzew z wyjątkiem orzechów włoskich, których produkcję ocenia się niżej od ubiegłorocznej (ze względu na ograniczenie areалу uprawy).

Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Plantacje krzewów owocowych i truskawek przetrzymały w większości dobrze, jedynie na młodszych plantacjach wystąpiły niewielkie uszkodzenia. Przez większą część okresu niskich temperatur gruba pokrywa śnieżna dostatecznie chroniła rośliny przed przemarzeniem. Jednak przedłużająca się zima wpłynęła niekorzystnie na kondycję upraw truskawek, a część z nich uległa później zniszczeniu w wyniku czerwcowych podtopień pól. Mimo trudnych warunków tegoroczną produkcję tego gatunku ocenia się na ok. 165 tys. t, tj. o ok. 10% więcej od uzyskanej w poprzednim sezonie, lecz o ponad 10% mniej od średniej produkcji z lat 2006 - 2010.

Szacuje się, że zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosą w bieżącym roku ok. 576 tys. t, tj. o 3,3% więcej niż w roku ubiegłym i o 12,4% więcej od średniej produkcji z lat 2006 - 2010. Według przedwysokowego szacunku, niższe od ubiegłorocznych będą jedynie zbiory agrestu i malin. Zbiory malin ocenia się 121 tys. t, tj. o 4,4% mniej od rekordowych zbiorów roku ubiegłego. Obecny szacunek produkcji malin został obniżony w porównaniu do wstępnej prognozy zbiorów podanej w lipcu, z uwagi na gorsze od przewidywanego plonowanie odmian jesiennych. Na plonowanie malin jesiennych niekorzystny wpływ miał brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie w miesiącu sierpniu.

Tabl. 9. Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2006 - 2010 ^{a)}	2012	2013 ^{b)}		
	w tys. t			2012=100	
Ogółem	512	557	576	103,3	
truskawki	184	150	165	110,0	
maliny	73	127	121	95,6	
porzeczki	185	195	198	102,0	
agrest	15	16	15	94,9	
pozostałe ^{c)}	55	69	75	108,5	

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek przedwysokowy. c) Aronia, borówka wysoka i inne.

Zbiory agrestu oceniono na poziomie niższym od ubiegłorocznego z uwagi na ograniczenie powierzchni uprawy tego gatunku.

